

**CE-märkning av
byggprodukter**

TRAFIKVERKET

Ebbe Rosell

Ni vet redan:

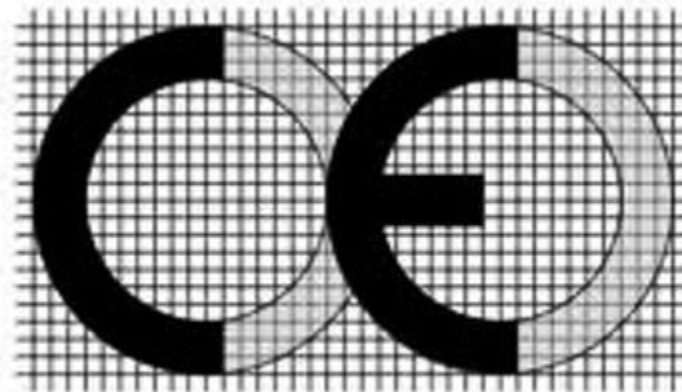
- Att våra regelverk kräver CE-märken på många produkter.
- Att det finns harmoniserade europeiska produktstandarder.
- Att det finns olika bekräftelseprocedurer som väljs beroende på konsekvensen av ett fel.
- Att CE-märkning kontrolleras av "anmälda organ".
- Att vi är med i EU.
- Vad en byggprodukt är.
- Att det finns lagstiftning som vi måste följa.

Men vet ni

- att bakgrund och orsaker vändes ut och in 1 juli 2013?
- att det inte längre är vi som bestämmer?
- att vi måste rätta oss efter andra?

CE

Conformité Européenne
'Europeisk överensstämmelse'

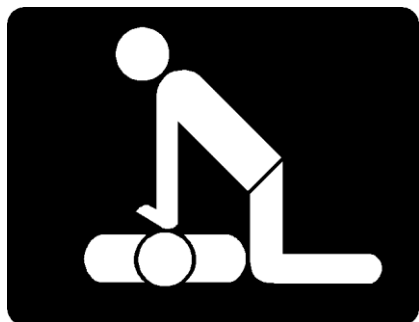
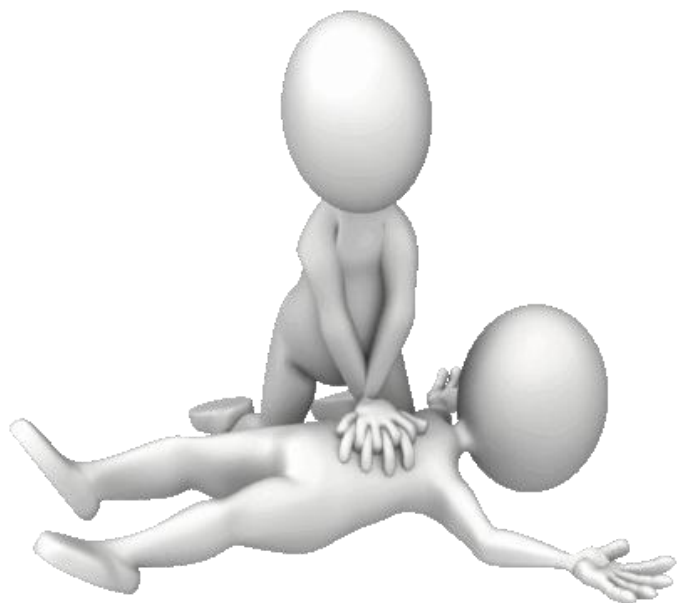
European conformance CE mark

CPR

Construction Product Regulation
'Byggproduktförordningen'

Det är stort.

Vi har ännu inte förstått hur stort.

CPR

Korsande krav på europeisk standard

- Byggproduktförordningen kräver att en tillverkare CE-märker enligt en harmoniserad europeisk standard om det finns en relevant sådan.
- LOU och LUF kräver att offentliga upphandlare hänvisar till en europeisk standard om det finns en relevant sådan.
- Det är samma standard i båda fallen.

Något om beteckningar:

- hEN publiceras inte med den beteckningen.
- EN-standard som enligt sitt förord har mandat från Europeiska kommissionen och har en ZA-bilaga är en hEN.
- I Sverige ges den ut som SS-EN.

Andra CE-märkningar som påverkar oss

- Från 2014-07-01 ska CE-märkning enligt SS-EN 1090-1 tillämpas på stålkonstruktioner.
- En del av våra konstruktioner är maskiner. Då tillämpas CE-märkning enligt Maskindirektivet.

Lite repetition:

Byggprodukt-
förordningen

Kräver "bedömda och deklarerade egenskaper" om det finns hEN eller EAD.

CEN / SIS

Ger ut de standarder som ska användas för bedömningen.

Anmält organ
(Notified body)

Ger tillverkare rätt att CE-märka. Detta redovisas med "Certifikat".

Tillverkare

Upprättar "Prestandadeklaration" och sätter på CE-märke.

Inte bara märket!

- CE-märken i all ära men mest intressant är prestandadeklarationen.
- CE-märke och prestandadeklaration ska visa:
  - Vilken standard som gällde vid bedömningen.
  - Tillverkarens namn och adress.
  - Anmälda organets nummer.
  - Certifikatets nummer.
  - År
  - Deklarerade egenskaper.

För en del passar det aldrig.

- När vi skrev våra egna regler kunde vi ge dispenser.
- Kravet på CE-märkning kommer nu från EU-lagstiftning.
  - Tro inte att det går att begära dispens från kravet på CE-märkning.
- De tekniska detaljerna står i en standard och CE-märkningen övervakas av ett anmält organ någonstans i världen.
  - Tro inte att det går att ha egna idéer om modifieringar av en tillverkares CE-märkta produkt.

Exempel på egna idéer om en tillverkares produkt

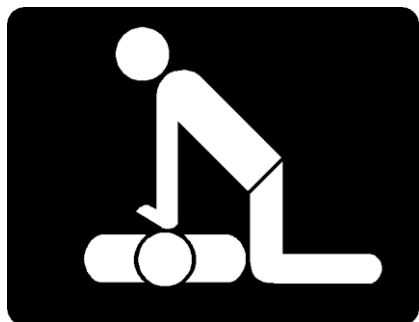
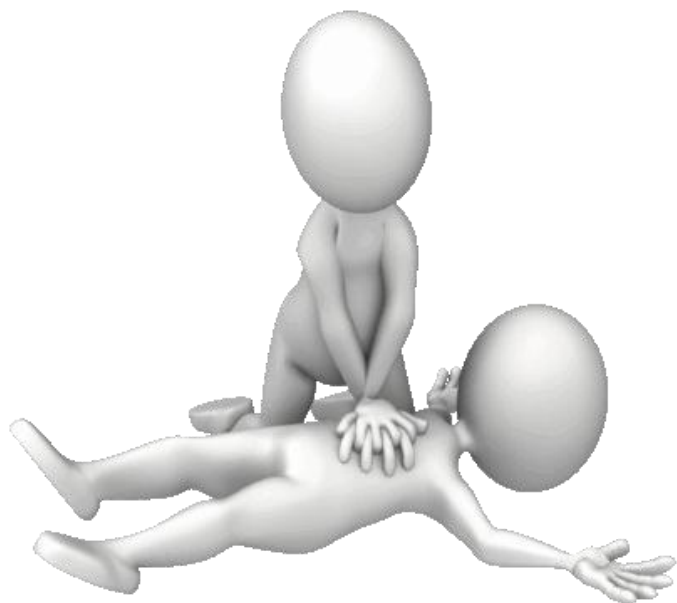
- VV standardrädde hade ständare c/c1800 mm. Det visste alla och det respekterades.
- Nya räckan ska ha de ständaravstånd tillverkaren anger.
  - Provningen + CE-märkningen.
  - Serieproduktion.
  - Reservdelar.
- Vi får höra att konsulter hittat på egna ständaravstånd.
  - Hur kan en ingenjör vara så in i helskotta (---) när det finns ett certifierat ledningssystem enligt ISO 9001?

Undantag från CPR då?

- Det finns några undantag i Artikel 5 i Byggproduktförordningen.
- Artikel 5 i korthet:
  - Inte serietillverkad och bara tillverkad för ett utpekat byggnadsverk
  - Tillverkad på byggplatsen för att byggas in i ett utpekat byggnadsverk
  - Tillverkad för ett historiskt byggnadsverk med officiellt skydd.

Undantag från CPR då?

- Artikel 5 inte lätt att läsa.
- Jurister och ingenjörer kan tänkas ha helt olika mening om vad som står där.
  - Ingenjörer betraktar gärna sina arbeten som undantag. Särskilt om det gynnar deras egna idéer eller konstnärssjälen.
  - En jurist kan ha en helt annan åsikt.
- Svaret finns i inledningen av Artikel 5.
  - Artikel 5 gäller bara i avsaknad av nationella bestämmelser som kräver deklaration av väsentliga egenskaper.
  - Vi har nationella bestämmelser så vi får inte använda artikel 5.

CPR

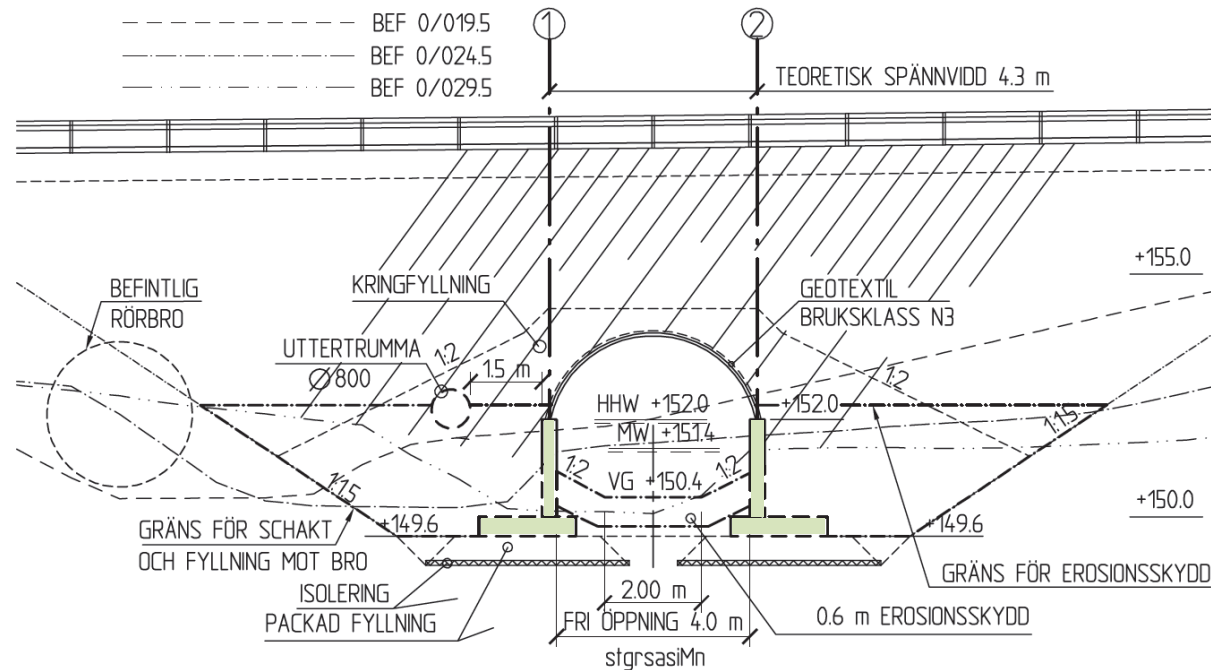
Inte alltid så lätt att hitta

AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Exempel:
Valvbåge av stål på murar
av betongelement.

Inte alltid så lätt att hitta

AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Exempel:

Valvbåge av stål upplagd på murar av betongelement.

SS-EN 15050 Förtillverkade betongprodukter - Broelement

Scope (omfattning):

...applies to... ...used in bridge construction...

...piers, abutments... ...are out the scope of this European Standard.

Inte alltid så lätt att hitta

AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Exempel:

Valvbåge av stål upplagd på murar av betongelement.

SS-EN 15050 Förtillverkade betongprodukter - Broelement

Scope (omfattning):

...applies to... used in bridge construction...

...piers, abutments... are out the scope of this European Standard.

Inte alltid så lätt att hitta

AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Exempel:

Valvbåge av stål upplagd på murar av betongelement.

SS-EN 15258 Förtillverkade betongprodukter – Stödmurselement

Omfattning:

De produkter som täcks in av denna Europastandard avses bli använda som delar i stödmurar, vid tillämpningar som:

- ...
- i broars frontmurar och deras sidomurar;
- ...

Inte alltid så lätt att hitta

AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Exempel:

Valvbåge av stål upplagd på murar av betongelement.

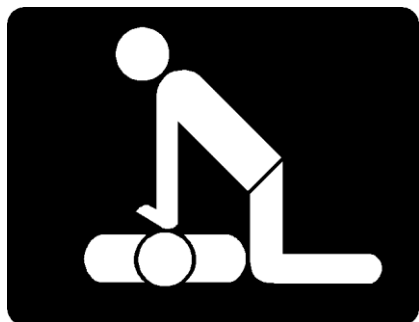
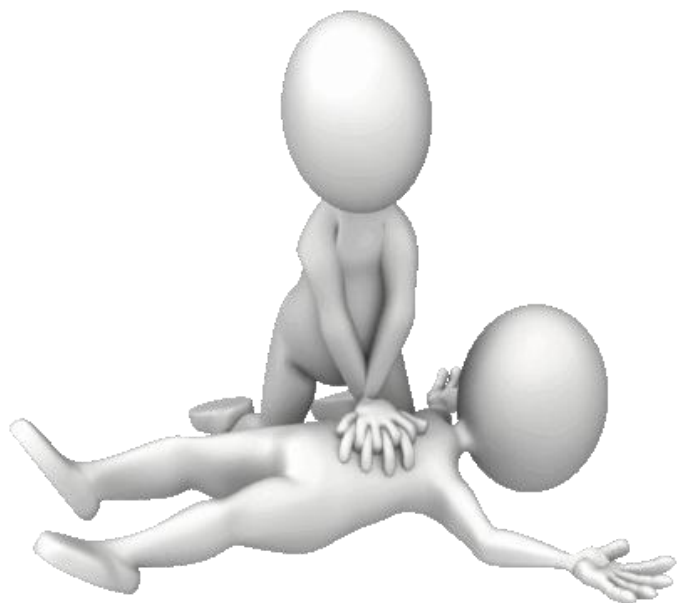
SS-EN 15258 Förtillverkade betongprodukter – Stödmurselement

Omfattning:

De produkter som täcks in av denna Europastandard avses bli använda som delar i stödmurar, vid tillämpningar som:

- ...
- i broars frontmurar och deras sidomurar;
- ...

CPR

Påverkar Byggproduktförordningen oss brobyggare?

- Brobyggare är vana vid att beställaren bestämmer reglerna.
- Det är inte så enkelt längre.
- Det finns lagstiftning som påverkar oss brobyggare trots att den egentligen gäller för någon annan.

Påverkar Byggproduktförordningen oss?

- Byggproduktförordningen är en författning som är bindande för tillverkare och importörer av byggprodukter.
- Byggproduktförordningen gäller för produkter som sätts på marknaden ('säljs').
- Våra byggnadsverk byggs av produkter som köps på marknaden.
- Vi kan bara bygga med grejer som vi kan köpa.

Påverkar Byggproduktförordningen oss?

- Byggproduktförordningen är en författning som är bindande för tillverkare och importörer av byggprodukter.
- Byggproduktförordningen gäller för produkter som sätts på marknaden ('säljs').
- Våra byggnadsverk byggs av produkter som köps på marknaden.
- Vi kan bara bygga med grejer som vi kan köpa.

Vi som beställer, projekterar eller bygger av regler påverkas av det som gäller för den som tillverkar eller importerar produkter.

Råttan på repet...

TRV

- Beställare
- VKR, BKR

NCC

- Entreprenör
- Kontrakt, TRVK Bro, AMA

Birsta

- Tillverkare av produkt
- Byggproduktförordningen

Vi kan bara köpa det entreprenören kan köpa.

Entreprenören kan bara köpa det tillverkaren får sälja.

Tillverkaren får bara sälja produkter som uppfyller byggproduktförordningen

CPR kanske förändrar vårt arbetssätt.

- Beställaren ska utifrån möjligheterna i standarden ange vilka egenskaper som ska vara deklarerade och vilka värden som ska uppfyllas.
  - Det duger inte med "...ska vara CE-märkt enligt SS-EN XXXX-X".
- Krav på en egenskap kan komma från:
  - Myndighetsföreskrift (Boverket, Transportstyrelsen)
  - Beställarens krav (t.ex. krav som har betydelse för livslängd)
  - Projekteringen (t.ex. värden för bärförmåga)
- De krav som ställs på deklarerade egenskaper måste identifieras, sammanställas och kommuniceras till de tillverkare som får förfrågan.
- Vid offert, leverans och slutbesiktning kontrolleras prestandadeklARATIONER.

Tillbaks till exemplet med den lilla bron

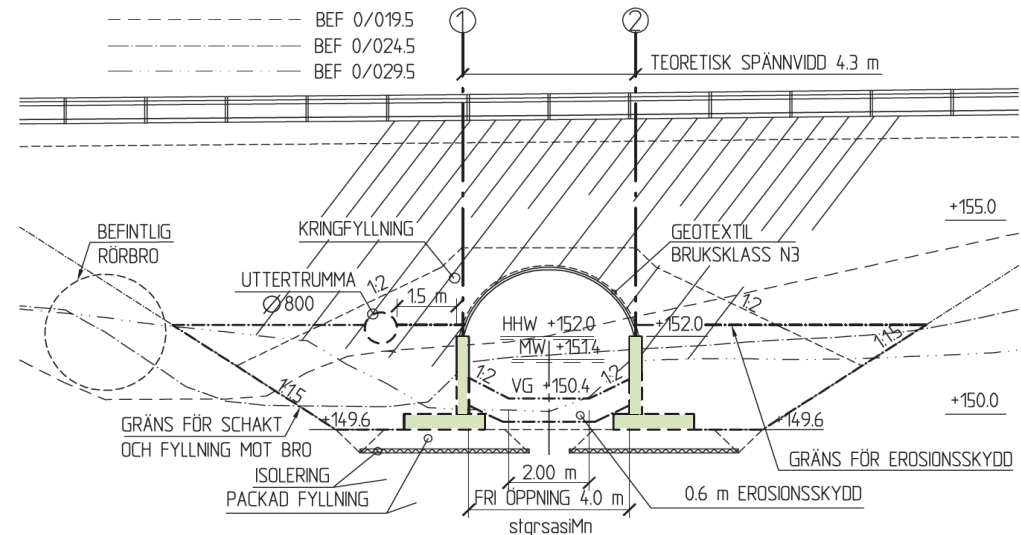
AMA Anläggning 10

GBC Konstruktioner av betongelement i anläggning

För betongelement som omfattas av harmoniserade produktstandarder ska tillverkning och bekräftelse av överensstämmelse ske i enlighet med bilaga ZA i dessa standarder.

Nyss sa jag att beställaren utifrån möjligheterna i standarden ska ange vilka egenskaper som ska vara deklarerade och vilka värden som ska uppfyllas.

- Är det uppfyllt i GBC?
- Det finns alltid mer jobb...

CPR förändrar vårt arbetssätt.

- *De krav som ställs på deklarerade egenskaper måste identifieras, sammanställas och kommuniceras till de tillverkare som får förfrågan.*
- *Vid offert, leverans och slutbesiktning kontrolleras prestandadeklARATIONER.*
- För det få ihop det pusslet behövs bättre kunskaper hos:
  - Beställare – t.ex. teknikspecialister och upphandlare
  - Projektörer – t.ex. beskrivare
  - Entreprenörer – t.ex. projekteringsledare och inköpare
  - Tillverkare – t.ex. konstruktörer och säljare
  - Byggplatsuppföljning

Hur långt har vi kommit nu då?

Hur många har förstått:

- Att det ska vara CE-märken på vissa produkter. (Många)
- Att det ska vara rätt standardbeteckning i märket. (Några)
- Att det ska vara rätt deklarerade egenskaper. (Få)
- Hur detta påverkar det egna arbetet. (Få)
- Följdverkningar för branschens arbetssätt. (Någon?)

Jag har läst & läst & funderat och har några frågor:

- Vad gäller för produkter som inte har SS-EN eller EAD?
- Är det ensamrätt på en EAD som ett företag tar initiativ till?
- Är CE-märkning enligt en EAD fortfarande frivillig även om någon annan tagit fram en EAD för den aktuella produkttypen?
- Vart tog gemensamma ETAg från EOTA vägen?
  - Till exempel spännsystem enligt ETAg 013. Spännsystem är ju viktiga för människors säkerhet.
- Får en byggherre inom ramarna i relevant standard kräva fler deklarerade egenskaper eller ställa hårdare krav på de deklarerade egenskaperna än vad Boverket som kontaktpunkt svarat en leverantör?